

İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÜZERİNE HARRAN ÜNİVERSİTESİ'NDE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON INTERNET ADDICTION IN HARRAN UNIVERSITY

Meryem Nur ŞİKAK

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği, Şanlıurfa/Türkiye

Hatice DENİZ

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği, Şanlıurfa/Türkiye

Halime Nur SARIBAŞ

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği, Şanlıurfa/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MİMAN

Harran Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, Şanlıurfa/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1096>

Reference : Şikak, M.N.; Deniz, H.; Saribaş, H.N. & Miman, M. (2018). "İnternet Bağımlılığı Üzerine Harran Üniversitesi'nde Bir Araştırma", International Social Sciences Studies Journal, 4(28): 6239-6243

ÖZ

Çalışmanın konusu üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile bununla ilgili olumlu ve olumsuz etkenlerini içermekte olup, bu çalışmayla üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığına ilişkin sergiledikleri davranış ve tutumları ortaya koymak amaçlanmaktadır. Yapılan analizler günümüzde internet bağımlılığıyla ilişkilendirilebilecek davranışların üniversite öğrencileri arasında sıklıkla yaşanmakta olduğunu en çok gözlenen ve en az gözlemlenen davranışlara öğrencilerin demografik özelliklerinin (cinsiyet, yaş, sınıf, fakülte, kalınan yer, haftalık ders sayısı) etkisi saptanamamıştır. Bu durum internet kullanım özelliğinin öğrenciler arasında benzer olarak ortaya çıkmasından kaynaklanıyor olabilir.

Anahtar Kelimeler internet bağımlılığı, Harran Üniversitesi, demografik özellikler

ABSTRACT

The subject of the study is the internet addiction of the university students, and positive and negative effects related to this. The aim of the study is to point out behaviors and attitudes of university students associated with the internet addiction. Analysis conducted reveals that the behaviors that can be associated with internet addiction are very common among university students in general and there is no significant relationships between demographic characteristics of the students (gender, age, class, faculty, accommodated place and weekly course numbers) and most and least observed behaviors of internet use. This can be resulted from the similar characteristics of the usage of internet among students.

Key words internet addiction, Harran University, demographic characteristics

1. GİRİŞ

Günümüzde en iyi teknolojilerinden birisi internettir (Hecht, 2001; Çakır, Horzum ve Ayas, 2013). İnsan var olduğu günden beri kendini anlama ihtiyacı içinde olmuştur Bu ihtiyaçtan hareketle kendisini ve evreni anlama bunlar arasında ilişkiler kurma çabası içerisine girmiş ve bu çabalar sonucu bilgi edinmeye çalışmıştır (Ercan ve Şahin 2016). Teknoloji ve bunun altyapısı olan internet de bu merak ve araştırmaların bir ürünü olarak ortaya sürülmüştür.

İçinde bulunduğumuz çağın en önemli gereksinimlerinden biri şüphesiz internettir. Öncelikle internetin dünya çapındaki kullanıma bakıldığında karşımıza çıkan internet kullanıcısı 100 milyonu aşmaktadır.

İnternet bağımlılığı kavramı ilk defa 1995 yılında Goldberg tarafından kullanılmaya başlamıştır. Bağımlılık yapıcı bir araç olduğu , Goldbers 'in 1996 yılında yaptığı bir çalışma ile ortaya çıkmıştır (Goldbers,2006). İnternetin birey ve toplum üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri vardır. Olumsuz etkilerinden en önemlisi internet bağımlılığı olduğu söylenebilir.

İnternet bağımlılığı genel olarak internetin aşırı kullanılması isteğinin önüne geçilememesi, internette geçirilen sürenin zamanla daha çok artması , yoksun kalındığında aşırı gerginlik, huzursuz, dikkat bozukluğu gibi hallerin ortaya çıkması ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir. İnternet kullanımı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler de doğal yollarla gündeme gelmektedir. Kişisel özelliklerin sosyal iletişime ilişkin davranışı etkilediği belirtilmektedir (Lavin ve Stokes,1986). Grohal, internet bağımlılığından çektiğini söyleyen insanların bir çoğunun depresyon gibi durumlarda kendilerini hemen internete verdiklerini, çok az sayıda insanında böyle durumlarda tedavi uygulamadıkları ve bunlarında bilinen bağımlılık tedavi yöntemleri ile tedavi edilmesi gerektiği söylenmektedir (Ekinci,2002). Mesela nörotik bireylerin ise, sosyal uyanlara aşırı duyarlı bireylerdir ve dengeli bireylere göre sosyal etkileşimde daha başarısızdır (Hojat,1982). Dışadönük bireylerin içedönük bireylere göre daha fazla iletişim kurmak isterler bu yüzdende sürekli bir iletişim içinde olmaya ihtiyaç duymaktadırlar (Kraut, Kiesler ve Boneva,2002). İnternet ağına çok bağlanalar gündelik hayattaki bireyler arası ağa o kadar kolay bağlanamamaktadır (Özdemir,2000). İnternetin belirgin sosyal ve mesleki işlev bozukluğuna yol açmamakla birlikte kısa süreli de olsa hemen her gece önlenemez internet kullanımı isteği ve ertesi güne sadece yorgunluk hissi vermektedir (Özmenler, 2001).

Bu araştırmada Şanlıurfa Harran Üniveritesi öğrencilerinin aşırı internet kullanıp kullanmadıkları ve öğrenciler üzerindeki olumlu, olumsuz etkileri üzerinde durulacaktır. Buna paralel olarak bağımlılık sonucunda sergiledikleri davranışlar irdelenecektir. Araştırma Harran Üniveritesi, Mühendislik Fakültesi, Bilgisayar Mühendisliği Bölümü öğrencilerinden 100 kişilik bir çalışma grubu ile gerçekleştirilmiştir. Bulgular genel olarak 56 kişinin (%56) internete her zaman girdiği, 18 kişinin (%18) bazen girdiği görülmektedir. İnternet bağımlılığı nedeniyle yaşadıkları olumsuzlukları değerlendirdiğimizde ders veriminde düşüş, gece geç vakitlere kadar inernette zaman harcıyıp uykusuz kalma, fiziksel sorunlar yaşanması gibi nedenler belirtilmiştir. Bununla birlikte ruhsal ve bedensel sorunlar oluştuğunu ifade etmişlerdir. Araştırma sonunda yoğun kullanımın önlenmesine ilişkin önerilere yer verilmiştir.

2. YÖNTEM

Çalışma üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarına yönelik sergiledikleri internet kullanım tutum ve davranışlarını değerlendirmek amacıyla, keşfedici ve açıklayıcı model kullanarak uygun örnekleme seçilen 100 öğrenciyle yüz yüze anket uygulama tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Verilen cevaplar öncelikle öğrencilerin en çok ve en az sergiledikleri davranış tutumlarını belirlemek amacıyla betimsel olarak analiz edildikten sonra bu davranışlara demografik özelliklerinin etkileri Ki-Kare testi ile test edilmiştir. Hipotez testlerinde anlamlılık seviyesi $p < 0.05$ kabul edilmiş olup bütün istatistiksel analizler SPSS v22.0 istatistiksel programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

3. ANALİZ ve BULGULAR

Çalışma grubunun demografik özelliklere göre sahip oldukları dağılım Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Demografik Faktörlerin Betimleyici İstatistikleri

Demografik Değişkenler		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cinsiyet	Kadın	53	53,0	53,0
	Erkek	47	47,0	100,0
Yaş	18-aşağı	18	18,0	18,0
	19-21	50	50,0	68,0
	22-24	26	26,0	94,0
	25-27	6	6,0	100,0
Sınıf	1. Sınıf	24	24,0	24,0
	2. Sınıf	41	41,0	65,0
	3. Sınıf	21	21,0	86,0
	4. Sınıf-üzeri	14	14,0	100,0
Fakülte	Mühendislik	20	20,0	20,0
	İİBF	12	12,0	32,0
	İlahiyat	13	13,0	45,0
	Fenedebiyat	15	15,0	60,0
	Tıp	10	10,0	70,0

	Diğer	30	30,0	100,0
Kalınan Yer	Ev	49	49,0	49,0
	Yurt	51	51,0	100,0
Haftalık Ders Sayısı	6-aşağı	20	20,0	20,0
	7-8	34	34,0	54,0
	9-10	26	26,0	80,0
	11-üzeri	20	20,0	100,0

Tablo 1'e göre katılımcıların demografik özellikleri incelendiğinde çoğu kadın (%53,0), 19-21 yaş aralığında (%50,0), 2. Sınıf öğrencisi (%41,0), diğer fakülte öğrencisi olduğunu belirtmiş (%30,0), yurttan kalan (%51,0) ve haftada 7-8 ders alan (%34,0) öğrencilerden oluşmaktadır.

Öğrencilerin internet kullanım özelliklerine ilişkin davranışların sıklığını değerlendirmeleri için hazırlanan 5-li Likert tipi (1:Hiçbir zaman, 2:Nadiren, 3:Bazen, 4:Çoğunlukla, 5:Her zaman) 19 ifade Tablo 2'de belirtilmektedir.

Tablo 2. Maddeler

Madde No	Açıklaması
M1	İnternete her gün giriyor musunuz?
M2	Planladığınızdan daha uzun süre internette kaldığınız oluyor mu ?
M3	Hayatınızdaki diğer kişiler internette geçirdiğiniz süre hakkında şikayet ediyorlar mı?
M4	Yapacak başka bir işiniz olmasına rağmen bildirimlerinizi sık sık kontrol ediyor musunuz ?
M5	Ders veriminiz internet kullanımı yüzünden olumsuz etkileniyor mu ?
M6	Birisi size internette geçirdiğiniz sürede ne yaptığınızı sorduğunda ne sıklıkta savunmacı oluyor ya da ketum davranıyorsunuz?
M7	Yaşamınız ile ilgili kaygılardan, sorunlardan internet vasıtasıyla kaçtığınız oluyor mu?
M8	İnternetsiz bir hayatın sıkıcı, boş kederli olacağı şeklinde duygulara kapılıyor musunuz?
M9	Kendinizi tekrar internete girmeyi hayal ederken buluyor musunuz?
M10	İnternette iken birisi sizi rahatsız etse, ona kızdığınız, bağırdığınız ya da saldırdığınız oluyor mu?
M11	İnternet nedeniyle gece geç vakitlere kadar oturup, uykusuz kaldığınız oluyor mu?
M12	İnternette iken "sadece birkaç dakika daha " diyerek bağlantınızı uzatıyor musunuz?
M13	İnternette geçirdiğiniz zamanı kısaltmayı denediniz fakat başarısız oldunuz mu?
M14	İnternette geçirdiğiniz zamanı başkasından sakladığınız oluyor mu?
M15	Başkaları ile dışarıda zaman geçirmek yerine internette daha fazla vakit geçirmeyi tercih ettiğiniz oluyor mu?
M16	İnternette olmadığınız zaman keyifsiz, hırçın sinirli oluyor musunuz?
M17	İnternette çok fazla zaman harcadığınızda fiziksel sorunlar yaşıyor musunuz?
M18	Yalnızlık depresyon suçluluk gibi zor durumlarda kaçmak için internet mi kullanıyorsunuz?
M19	Trafikte ya da bir sırada uzun süre beklerken internette zaman harcar mısınız?

Tablo 2'de belirtilen 19 maddeye öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri sonucu elde edilen cevapların dağılımını içeren madde analizler Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Madde analiz tablosu.

Maddeler	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
M1	0	0,0	0	0,0	18	18,0	26	26,0	56	56,0	4,38	0,77
M2	6	6,0	9	9,0	1	1,0	34	34,0	50	50,0	4,13	1,18
M3	6	6,0	14	14,0	5	5,0	28	28,0	47	47,0	3,96	1,27
M4	9	9,0	11	11,0	11	11,0	24	24,0	45	45,0	3,85	1,34
M5	8	8,0	11	11,0	11	11,0	33	33,0	37	37,0	3,80	1,27
M6	11	11,0	13	13,0	17	17,0	26	26,0	33	33,0	3,57	1,35
M7	9	9,0	9	9,0	14	14,0	30	30,0	38	38,0	3,79	1,28
M8	10	10,0	15	15,0	13	13,0	24	24,0	38	38,0	3,65	1,38
M9	7	7,0	15	15,0	16	16,0	29	29,0	33	33,0	3,66	1,27
M10	13	13,0	13	13,0	19	19,0	17	17,0	38	38,0	3,54	1,43
M11	8	8,0	12	12,0	16	16,0	21	21,0	43	43,0	3,79	1,32
M12	8	8,0	12	12,0	17	17,0	33	33,0	30	30,0	3,65	1,25
M13	4	4,0	11	11,0	11	11,0	20	20,0	54	54,0	4,09	1,20
M14	12	12,0	15	15,0	13	13,0	24	24,0	36	36,0	3,57	1,41

M15	7	7,0	10	10,0	14	14,0	35	35,0	34	34,0	3,79	1,21
M16	11	11,0	14	14,0	12	12,0	24	24,0	39	39,0	3,66	1,40
M17	2	2,0	14	14,0	14	14,0	25	25,0	45	45,0	3,97	1,15
M18	4	4,0	6	6,0	12	12,0	28	28,0	50	50,0	4,14	1,10
M19	8	8,0	9	9,0	12	12,0	26	26,0	45	45,0	3,91	1,28

Tablo 3 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin internet kullanımında en çok karşılaştıkları durum en yüksek ortalama ile M1 (“İnternete her gün giriyor musunuz?”, $\bar{X}=4,38$) en az karşılaştıkları durum ise en az ortalama ile M10 (“İnternette iken birisi sizi rahatsız etse, ona kızdığınız, bağırdığınız ya da saldırdığınız oluyor mu?”, $\bar{X}=3,54$) olup genel olarak bütün ifadeler verilen cevaplarına Bazen olan 3’ten büyük olup, internet kullanımının üniversite öğrencileri arasında yaygın olduğu görülmektedir. Demografik özelliklerin internet kullanımında en çok ve en az rastlanan davranışlara verilen cevaplara etkisi Ki-Kare testi ile incelenmiş sonuçlar Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Demografik Özelliklerin M1 ve M10’ a etkileri

Demografik Faktör	p-deperi	
	M1	M10
Cinsiyet	0,543 ^a	0,124 ^a
Yaş	0,742 ^b	0,442 ^b
Sınıf	0,608 ^b	0,397 ^b
Fakülte	0,071 ^b	0,833 ^b
KalınanYer	0,181 ^a	0,724 ^a
Haftalık Ders Sayısı	0,664 ^b	0,980 ^b

a:Pearson Ki-Kare ile elde edilmiştir

b:Fisher Kesin Ki-Kare ile elde edilmiştir

* $p<0,05$, ilişki anlamlı

Tablo 4’e göre üniversite öğrencilerinin incelenen demografik özelliklerinin internet kullanımı ile ilgili belirlenen en yaygın ve en az yaygın davranışlara 0,05 anlamlılık düzeyinde bir etkisi görülmemektedir. Buda internet kullanımında öğrencilerin homojen davranışlar sergilemekte olduklarından kaynaklanıyor olabilir.

4. SONUÇ

Bu çalışma günümüzde çoğu kimsenin şikayet konusu olan internet bağımlılığı hakkında Harran Üniversitesi öğrencilerinden seçilen 100 kişilik bir çalışma grubu ile mevcut durumu açıklamaya yönelik gerçekleştirilmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde internet kullanımı ve sergilenilen davranışlar ortalama değer olan 3’ten yüksek bir seviyede gözlemlenirken, en yaygın internet kullanımı davranışı internete her gün girme olarak en az gözlemlenen internet kullanım davranışı ise internette iken birisi rahatsız ettiğinde, ona kızma, bağırma ya da saldırma olarak ortaya çıkmaktadır. Demografik özelliklerin (cinsiyet, yaş, sınıf, fakülte, kalınan yer, haftalık ders sayısı) bu iki internet kullanımına yönelik davranışa etkisi incelendiğinde 0,05 anlamlılık düzeyinde bir etki saptanamamıştır. Bu durum, günümüzde internet kullanımının demografik özelliklerden etkilenmeksizin benzer özellikler göstermesinden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışmanın bulguları, internetin bilinçli olarak kullanılmasının gerekliliğini bir kere daha ortaya sererken, gençlerin bu konuda bilinçli tutum ve davranışlar sergilemesi için onlara iyi bir rehberliğin sağlanması faydalı görülebilir. Bu çalışma daha büyük örnekleme daha başka demografik özelliklerin etkisi araştırılarak, farklı üniversitelerde karşılaştırmalı sonuçlar elde etmek için geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

Ayas, T. (2012). The relationship between Internet and computer game addiction level and shyness among high school students. Educational Sciences: Theory and Practice, 12(2), 632-636.

Çakır, Ö., Horzum, M. B. ve Ayas, T. (2013). İnternet bağımlılığının tanımı ve tarihçesi, (1-16). M. Kalkan ve C. Kaygusuz (Ed.). İnternet Bağımlılığı: Sorunlar ve Çözümler. Ankara Anı

Ekinci, Armağan., Aziz Antonius'un Baştan Çıkarılması: Bir Kötü Alışkanlık Olarak İnternet, COGİTO Dergisi Sayısı KIŞ 2002.

Ercan, L. & Şahin, S. (2016). “Çağdağ eğitimde öğrenci kişilik hizmetleri psikolojik danışma ve rehberlik”. (Ed. C. Şahin), Psikolojik Danışma ve Rehberlik (2. Baskı), Pegem Akademi, Ankara.

- Goldberg, I. (2006). Internet addiction disorder: Diagnostik criteria. <http://www.Psychom.net/iadcriteria.html>, 17 Şubat 2006.
- Hecht, B. (2001). Geschlechtsspezifische aspekte der internetsucht. Online:http://psilab.educat.huberlin.de/ssi/publikationen/Diplomarbeit_Hecht_Internetsucht_20011110_1.pdf.
- Hojat, M. (1982). Loneliness as a function of selected personality variables. *Journal of Clinical Psychology*, 38, 137- 141.
- Kraut, S., Kiesler, B. & Boneva, J. (2002). Cummings J, Helgeson V, Crawford, A Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Levine, I. & Stokes, J. P. (1986). An examination of the relation between individual difference variables to loneliness. *Journal of Personality*, 54, 717-733.
- Özdemir, Özden. Tedaviye İhtiyacı Olan Var mı? <http://www.pcmagazine.com.tr/dergi/mart99/cursor.htm>, 24 Ekim 2000.
- Özmenler, Kamil Nahit. <http://www.gata.edu.tr/dahilibilimler/ruhsagligi/>, Gata Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı web sitesi, Mart 2001.